

7/5122
G.K. 132

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

.../.../2016

03 Ağustos 2016

Sayı :30824082-610/ 4405
Konu : Tekirdağ Milletvekili
Candan YÜCEER'in
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİS BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) TBMM Başkanlığı'nın 12/05/2016 tarihli ve 43452547-120.07-35575 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 20.05.2016 tarihli ve 31853594-610-2-1227-2159 sayılı yazısı.

Tekirdağ Milletvekili Candan YÜCEER'in Sayın Başbakanımıza yöneltmiş olduğu, Sayın Başbakanımızın da Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettikleri TBMM 7/5122 Esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.


Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:
Cevap Yazısı (4 Sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
SAYIN CANDAN YÜCEER'İN
TBMM 7/5122 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Doğanın içilebilir su kalitesinde armağan ettiği, Trakya'ya bir zamanlar hayat veren, can veren Ergene Nehri, evsel atıklar ve sanayi atıklarıyla kanser edecek kadar kirletilmiştir. 4. derece kirli su halini alan Ergene Nehri'nde tek bir canlı yaşamamaktadır.

Kirlilik öyle boyutlara ulaştırmıştır ki Edirne Uzunköprü'de Ergene Nehri'ne atlayarak intihar eden 17 yaşındaki bir genci arayan AF AD ekipleri, dalgıç polisler kimyasal atık ve kansere yol açan yüksek derecedeki kirlilik nedeniyle su altına bile girememiştir. Aramalar botlarla su üzerinden yapılabilmiş; yapılan tespitlerde çamur tabakası ile kimyasal atıklar nedeniyle sonar cihazıyla dip aramasının uygun olmadığı tutanağa geçmiştir. 9 gün süren aramalardan sonuç çıkmamış gencin cesedi olaydan 18 gün sonra 40 kilometre ötede balıkçıların ağlarına takılarak bulundu.

Ergene sadece Trakya'nın değil Türkiye'nin de sorunudur. AFAD ekiplerinin giremediği Ergene Nehri'nin etrafında binlerce çeltik tarlası vardır. Ve o pirinçler bütün vatandaşlarımızın sofrasında tüketilmektedir.

Ergene Nehri'nin temizlenmesi için şimdiye kadar atılan adımlar göstermelik olmuş, herhangi bir sonuç alınamamıştır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 1 Kasım 2011 yılında yayımlanan 2011/10 Genelgesi ile neredeyse siyah akan Ergene Nehri'ne atık su bırakan tesislere kritik zorunluluklar getirilmiştir. Bu kapsamda tesislerin, en önemli kirlletici parametrelerinden olan KOİ (Kimyasal Oksijen ihtiyacı) parametre limitlerini 6 Mayıs 2014 tarihine kadar azaltmaları zorunlu kılınmıştır. Bu düzenlemeyle atıklara karşı kendilerine çeki düzen vermesi için tesislere 3 yıl da zaman verilmiştir.

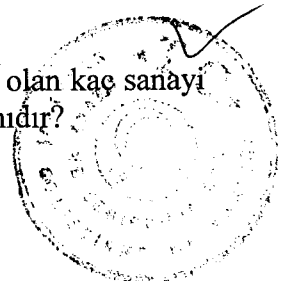
Ancak bu sürenin dolmasına birkaç gün kala Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yeni bir genelgeyle, tesislerin KOİ parametre limitlerini azaltma zorunluluğunu 2 yıl sonraya, 6 Mayıs 2016 tarihine kadar ertelemiştir. Bu sürenin de bitmesine 10 günden az kalmıştır.

Bu çerçevede;

1-Ergene Nehri'ni kirleten tesislere yönelik yeni bir erteleme genelgesi yayımlanıp, kirliliğe göz yumulacak mıdır?

2-2011 yılından önce Orman ve Su İşleri Bakanı Sn Veysel Eroğlu "Bizim hedefimiz 2014 yılında Ergene Nehri'ni temiz bir hale getirmek. Biz Haliç'i temizlemişiz, bizim için bu çocuk oynacağı" demiştir. Daha sonra Sn Bakan 2015 yılında Ergene'nin tertemiz akacağını ve Ergene'de yüzeceğini iddia etmiştir. Sağlık Bakanı Sn Mehmet Müezzinoğlu da 2013 yılında "İnşallah iki yıl sonra hep birlikte Ergene'de balık tutacağız" ifadelerini kullanmıştır. Bu söylemler ışığında Ergene'ye yönelik vaatler ne zaman hayata geçirilecektir? Ergene ne zaman temiz akmaya başlayacaktır?

3-2002 yılından önerenin yanıtlandığı tarihe kadar nehrin kirlenmesine neden olan kaç sanayi tesisi tespit edilmiştir? Söz konusu tesislere herhangi bir yaptırım uygulanmış mıdır?



4-Ergene Nehri'nde su miktarı ve kalitesine yönelik analizler ne sıklıkla yapılmaktadır/yapılmakta mıdır? Bölge bölge gösterilmek üzere nehrin kirlilik derecesi nedir?

5-Ergene Nehri'nin Trakya'ya verdiği zarar açıkken, yenilenebilir ve yerli kömür olmak üzere tüm yerli kaynakların ekonomiye kazandırılması amacıyla yayınlanmış olduğunuz, Ergene'ye kurulması planlanan termik santralin çevreye vereceği zarar araştırılmış mıdır?

CEVAPLAR:

1-Ergene Nehri Deşarj Standartlarında Kısıtlama Genelgesi (2016/3) 06.05.2016 tarihinde Bakanlığımızca yayımlanmıştır.

Bu genelgede Ergene Havzası'ndaki sanayi bölgelerinin "İslah OSB statüsüne alınması konusundaki çalışmaların tamamlandığı ve sanayi bölgelerinin OSB tüzel kişiliğine kavuştuğu belirtilmiştir.

Sözkonusu ıslah OSB'ler için 2014 yılının ilk çeyreğinde merkezi atıksu arıtma tesislerinin (AAT) inşaat çalışmaları başlatılmış olup, AAT inşaatlarının 2017 yılı içerisinde işletmeye alınması öngörülmektedir.

Bu kapsamda, Su Kirliliği Yönetmeliği'nin (SKKY) 38.inci maddesi gereğince Ergene Havzası'na deşarj yapan sanayi tesisleri ile evsel atıksu arıtma tesisleri için SKKY Tablo-5, Tablo 21 kapsamındaki yeni Kimyasal Oksijen İhtiyacı (KOİ) deşarj standartları belirlenmiş olup, tablolardaki diğer parametreler yönetmelikteki mevcut haliyle uygulanmaya devam edilecektir. Ergene Havzası Koruma Eylem Planı kapsamındaki sözkonusu yeni KOİ standartlarının 31 Aralık 2017 tarihine kadar sağlanması gerekmektedir.

2-Orman ve Su İşleri Bakanlığı'ndan alınan bilgiye göre; Ergene Havzası'nda sanayileşme 1980'li yılların ilk yarısında plansız ve kontrolsüz bir biçimde başlamış ve 1992 yılından itibaren hızlanmıştır. Bunun neticesinde, Ergene Nehri'nin tabii debisi olan 2,5m³/sn, 1984 yılında 6 m³/sn, 1992 yılından itibaren ise ortalama 10 m³/sn'ye yükselmiştir. Dolayısıyla akan suyun 3/4'ünü kullanılmış su meydana getirmiştir. Bu durum, tarımsal faaliyetlerin de etkisi ile Ergene Nehrindeki kirlenmenin 2003 senesinden 10 sene önce en yüksek değerine ulaştığını göstermektedir.

Ergene Havzasındaki kirliliğin önlenmesi ve nehrin su kalitesinin iyileştirilmesi maksadıyla Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanan Ergene Havzası Koruma Eylem Planı 06.05.2011 tarihinde uygulanmaya başlamıştır. Mezkûr Eylem Planının uygulanmasının kolay ve etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için Türkiye'de ilk defa bir nehir havzasının korunmasına yönelik Başbakanlık tarafından 13.06.2013 tarihinde "Ergene Havzası Koruma Eylem Planı" konulu Başbakanlık Genelgesi Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

Sözkonusu eylem planı kapsamında belirlenen 15 eylem ve bu eylemlerin gerçekleştirilmesinden sorumlu kurum ve kuruluşlar belirlenmiş olup, bu plan çerçevesinde Ergene Havzası'nın hayata döndürülmesi çalışmaları titizlikle sürdürülmektedir. Bu kapsamda, havzada Evsel Atıksu Arıtma Tesisleri (AAT) kurulmuş ve kurulmaya devam etmekte olup, belediyeler tarafından yapılması gereken atıksu arıtma tesisleri Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından inşa edilmektedir. Kırklareli İli Merkez, Vize, Pınarhisar, Babaeski ve Lüleburgaz; Edirne ili Uzunköprü ve Keşan; Tekirdağ ili Hayrabolu, Malkara ve Saray olmak üzere toplam 10 adet evsel atıksu arıtma tesisi tamamlanarak işletmeye alınmıştır. Muratlı, Çerkezköy ve Çorlu ilçelerinin atıksu arıtma tesislerinin inşaatları devam etmektedir.

Sanayi atıksularından kaynaklanan kirliliğinin önlenmesi amacıyla eylem planından önce sanayi tesisleri münferit ve dağınık şekilde faaliyette iken, Tekirdağ İlinde yeni kurulan 8 adet Organize Sanayi Bölgesi (ÖSB) ve Kırklareli ilinde 2 adet İslah OSB ile sanayi tesisleri düzenli ve planlı sanayi alanlarına kavuşturulmuştur. Tekirdağ ilindeki inşa edilecek olan 5 adet ileri biyolojik müşterek OSB atıksu arıtma tesisi ile yaklaşık 400.000 m³/gün'lük sanayi atıksuyu arıtılacaktır. Ayrıca, Kırklareli'de kurulacak 2 adet müşterek OSB AAT ile yaklaşık 40,000 m³/gün'lük sanayi atıksuyu arıtılacaktır.

Havzanın su kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla, asıdan sanayi atıksuları inşaatı devam eden Marmara'ya Derin Deniz Deşarj Sistemi ile Marmara Denizine deşarj edilecektir. Ergene Havzasında oluşan sanayi atıksularındaki renk ve özellikle tuzluluğun giderilmesinin teknik ve ekonomik açıdan zor olması ve Ergene Nehri'ne iletkenlik değeri yüksek atıksuların verilmemesini teminen ileri biyolojik arıtmadan sonra atıksuların Marmara Denizi "ne derin deşarj edilmesi elzemdir. Marmara Denizi'ne Derin Deniz Deşarj Sisteminin 2017 yılından itibaren kademeli olarak faaliyete geçmesi öngörülmektedir.

Ayrıca, 2011-2013 yılları arasında Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından yürütülen çalışmalar ile, havzada yer alan tüm evsel/kentsel ve sanayi atıksu kaynakları ve bu kaynakların kirletici yükleri belirlenmiş, sanayi tesislerinde kullanım sonrası su kaynaklarına deşarj edilen tehlikeli maddeleri araştırılmıştır. Belirlenen tehlikeli maddelerin su kaynakları ile sanayi ve evsel atıksulardaki seviyelerinin ortaya konulması amacıyla Ergene Nehri ve yan kolları su kalitesi Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından düzenli olarak izlenmektedir.

Bununla birlikte bahse konu tehlikeli maddelerin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerinin kontrol altına alınması amacıyla, bu maddeler için alıcı su ortamında aşılması gereken konsantrasyon değerini ifade eden çevresel kalite standartları belirlenmiş olup, belirlenen çevresel kalite standartları ulusal mevzuatımıza derç edilecektir. Ergene Nehri başta olmak üzere, su kaynaklarımızda metallerin ve diğer tehlikeli maddelerin konsantrasyonlarının kontrol altına alınması, havzada yetiştirilen zirai ürünlerde metallerin ve diğer kirleticilerin birikiminin önüne geçilmesi ile çevre ve insan sağlığının en yüksek düzeyde korunması temin edilecektir.

Ergene Havza Koruma Eylem Planında yer alan eylemler kapsamında havzaya yönelik ciddi yatırımlar gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilmeye devam edilmektedir. Bu kapsamda, yine Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak uygulamaya konulan ve 2013-2017 yıllarını kapsayan Trakya Gelişim Projesi (TRAGEP) ile bölgedeki çevre problemlerinin çözülerek refah seviyesinin yükseltilmesi hedeflenmektedir. Bugüne kadar gerçekleştirilen eylemler ve yatırımlar kapsamında havzadaki su miktarı ve kalitesinde iyileşme sağlandığı gözlemlenmektedir.

Netice olarak, Ergene Havza Koruma Eylem Planında yer alan eylemlerin tamamlanması ve TRAGEP kapsamındaki yatırımların hayata geçirilmesi ile havzada su kirliliği giderilerek Ergene Havzası'nın tekrardan eski temiz günlerine kavuşturulması sağlanacaktır.

Su kaynaklarında bulunan kirleticilerin tespiti ve kontrolü amacıyla tüm parametreleri ve analiz sıklıklarını içerecek şekilde izleme programları Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. Sözkonusu izleme programları kapsamında Ergene Havzasındaki İzleme çalışmaları periyodik olarak düzenli bir şekilde sürdürülmektedir.

Öte yandan Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından hayata geçirilen "Otomatik Sürekli Ölçüm İstasyonlarının Kurulması Projesi" kapsamında Meriç-Ergene Havzasına beş adet gerçek zamanlı (online) ölçüm istasyonu kurulmuş olup, havzada su kalitesi ölçümleri yerüstü su kalitesi yönetmeliğinin Ek-5 Tablo 5 kapsamında 24 saat boyunca yapılmaktadır.



İzleme noktalarından gelen veriler Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından oluşturulan merkeze anlık olarak gelmekte olup, nehir suyunda ani deşarjdan kaynaklanan olumsuz bir değişim olduğunda sorumlular hakkında gereken yapılmaktadır.

Bahse konu ölçümler dikkate alındığında Ergene Nehri'nin su kalitesinin iyileştiği tespit edilmiştir. Buna göre Ergene Nehri, Biyokimyasal Oksijen İhtiyacı açısından 2008 yılında 4.sınıf iken 2014 yılında 2.sınıf halini almıştır. Ayrıca, beş izleme istasyonundan birisi olan Çorlu Köprüsünden alınan su örneklerinin Kimyasal Oksijen İhtiyacı açısından 2007-2012 yılları arasında 4.sınıf ssu kalitesinde 2014 yılı itibariyle ise 3.sınıfa yükseldiği tespit edilmiştir. Söz konusu istasyonda ek olarak amonyum azotu parametresi seviyesinde çok ciddi azalmaların olduğu 2008 yılına kadar 4. sınıf olan su kalitesinin 2011 yılından itibaren 2. sınıfa yükseldiği belirlenmiştir. İlaveten söz konusu istasyonlardaki kurşun parametresi ölçümlerinde suların 2014 yılı itibariyle 1.sınıf su kalitesinde olduğu tespit edilmiştir. Su kalitesi parametrelerinden bir diğeri olan nitrat azotu parametresinde ise iki istasyonda 2.sınıf, iki istasyonda ise 1.sınıf su kalitesinin olduğu belirlenmiştir.

3-Bakanlığımız tarafından Ergene Havzasında 2013 yılında 2.960 denetim gerçekleştirilmiş, denetimler sonucunda çevre mevzuatına aykırı olarak faaliyet gösteren işletmelere yönelik 6.475.064 TL idari yaptırım uygulanmış, 2014 yılında 2.861 denetim gerçekleştirilmiş, denetimler sonucunda çevre mevzuatına aykırı olarak faaliyet gösteren işletmelere yönelik 6.698.889 TL idari yaptırım uygulanmış, 2015 yılında 3.120 denetim gerçekleştirilmiş, denetimler sonucunda çevre mevzuatına aykırı olarak faaliyet gösteren işletmelere yönelik 6.067.945 TL idari yaptırım uygulanmıştır. 2016 yılının ilk dört ayında gerçekleştirilen 1230 denetimde çevre kirliliğine neden olan işletmelere 1.994.096 TL idari yaptırım uygulanmış olup, denetimlerimiz hız kesmeden devam etmektedir.

4-Bakanlığımız teşkilat ve görevleri hakkındaki 644 sayılı KHK'nin 9. Maddesi (f) bendi kapsamında, 2012 yılından itibaren "Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı (EKİP)" hazırlanarak havza izlemelerine başlanmıştır. Program ile yoğun evsel ve endüstriyel kirleticilerin baskısı altında bulunan havzalarda, alıcı ortamda su izleme çalışmalarının yapılarak sıcak noktaların belirlenmesi ve havza bazında kirliliğin önlenmesine yönelik gerekli önlemlerin alınmasına veri sağlanması amaçlanmıştır. Havzalarda mevsimsel numuneler alınıp, analizleri mobil su ve atık su laboratuvarımızda ve Çevre Referans Laboratuvarımızda (ÇRL) yapılmaktadır. Ergene havzasında 14 noktada düzenli mevsimsel izleme çalışmaları yapılmaktadır.

Bakanlığımızca; 22.03.2015 tarihli ve 29303 sayılı "Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri Teblięi" kapsamında kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisleri, soğutma suyu kullanan tesisler ve derin deniz deşarjları çıkışlarına gerçek zamanlı sürekli izleme istasyonları kurularak kirlilik seviyeleri anlık (on-line) olarak 7/24 izlenmeye başlanmıştır.

Bakanlığımız tarafından son olarak 2014 yılı verilerine ilişkin yayımlanan "Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı" Havza Final Raporunda; Ergene Havzasında yeralan Ergene Nehri 2014 yılı ilkbahar, yaz, sonbahar ve kış dönemi su kalite durumunun tüm mevsimlerde 4.sınıf su kalitesinde olduğu belirlenmiştir.

5-Bakanlığımıza yapılan başvurulara istinaden, projenin kapsamı, kriterleri ve çevresel etkileri göz önünde bulundurularak, Bakanlığımız ve ilgili kurum/kuruluşların yer aldığı inceleme değerlendirme komisyonu oluşturulmakta olup, bütün başvurularda kümülatif etki değerlendirmesi de dahil olmak üzere detaylı çalışmalar yaptırılmaktadır.